

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของโยธา

สำนวนไทยแท้แต่โบราณได้กล่าวไว้ว่า ความในอย่านำออก ความนอกอย่านำเข้า นั่นคือเรื่องส่วนตัว หรือเรื่องภายในครอบครัวไม่ควรนำไปพูดให้คนอื่นรู้ ในขณะที่เดียวกันก็ไม่ควรเอาเรื่องคนอื่นมาพูดในครอบครัว แต่ปัจจุบันความคิดความเชื่อเกี่ยวกับเรื่องนี้กำลังเปลี่ยนไป คนเริ่มเปิดเผยชีวิตของตนทั้งชีวิตรัก ชีวิตครอบครัวและเรื่องส่วนตัวอื่นๆ โดยไม่เพียงแต่พูดคุยกับคนใกล้ชิดเท่านั้น แต่ยังส่งเรื่องผ่านมาทางสื่อมวลชน นั้นย่อมหมายถึงเรื่องส่วนตัวได้กลายเป็นเรื่องที่รู้กันทั่วไป จากการพูดคุยปรับทุกข์กับเพื่อนได้เปลี่ยนมา เป็นการเขียนจดหมายเล่าเรื่อง จากนั้นก็ส่งเรื่องมายังสื่อมวลชน

ผู้ที่เล่าเรื่องชีวิตมายังสื่อมวลชนแต่ละคนย่อมมีจุดมุ่งหมายที่แตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับสภาพปัญหาและสถานการณ์ที่ผู้เขียนประสบอยู่ แต่พวกเขามีจุดหมายร่วมกันอยู่อย่างหนึ่งคือ ต้องการให้สื่อมวลชนเป็นสื่อกลางนำเสนอชีวิตของพวกเขาให้คนอื่นได้รับรู้

สื่อมวลชนในฐานะตัวกลางทำหน้าที่เปิดรับจดหมายซึ่งผู้เขียนได้ใช้ประโยชน์จากการรู้หนังสือเขียนเล่าเรื่องมา จดหมายที่เขียนมานั้นผู้เขียนได้ใช้ประโยชน์จากการรู้หนังสือเพื่อการปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น โดยใช้สื่อมวลชนเป็นทางผ่าน และจดหมายเล่าเรื่องบางฉบับผู้เขียนได้ใช้ประโยชน์จากการรู้หนังสือเพื่อชี้แทนคำพูดเพราะเรื่องราวชีวิตบางเรื่องเป็นเรื่องที่น่าอับอายพูดโดยตรงไม่ได้ ต้องใช้จดหมายเขียนระบายความในใจออกมา

เมื่อจดหมายที่เขียนเล่าเรื่องชีวิตส่วนตัวลงมายังสื่อมวลชน สื่อมวลชนก็จะคัดเลือกเนื้อหา และนำเสนอผ่านสื่อ วิธีการนำเสนอในแต่ละสื่อก็จะแตกต่างกันไป เมื่อนำเสนอเรื่องราวชีวิตไปแล้ว จะมีผลต่อผู้รับสารให้ได้เรียนรู้ชีวิตสังคมจากเรื่องราวเหล่านี้ ถ้าเป็นสื่อ

โทรทัศน์ และ สื่อวิทยุ ผู้รับสารสามารถเรียนรู้ได้ด้วยการรับชมและรับฟัง แต่ถ้าเป็นสื่อ นิตยสาร ผู้รับสารเรียนรู้ด้วยการอ่านซึ่งต้องให้ประโยชน์จากการรู้หนังสือเช่นเดียวกัน การที่ สื่อมวลชนได้นำเสนอลักษณะชีวิตจริงให้ผู้รับสารได้เรียนรู้ นั่นจึง เป็นสิ่งที่น่าศึกษาอย่างยิ่ง

ในงานวิจัยฉบับนี้ ผู้วิจัยได้เลือกศึกษาการนำเสนอลักษณะชีวิตจริงในงานสื่อมวลชน โดยศึกษาเฉพาะสื่อมวลชนคู่สร้าง คู่สม ทั้งนี้เพราะคู่สร้าง คู่สมเป็นสื่อมวลชนที่มีทั้งรายการ โทรทัศน์ รายการวิทยุ และนิตยสาร ซึ่งมีลักษณะร่วมกันคือ นำเสนอชีวิตจริงของคนในสังคม ที่ส่งเรื่องมาจากจดหมาย คู่สร้าง คู่สม ทั้งรายการโทรทัศน์ และรายการวิทยุที่ออกอากาศใน อดีตนั้น ถือว่าได้รับความนิยมจากผู้ชมและผู้ฟังทางบ้านเป็นจำนวนมาก ส่วนนิตยสารคู่สร้างคู่สม ก็เป็นสื่อที่มีผู้นิยมอ่านมากที่สุด

หนังสือพิมพ์ฐานเศรษฐกิจฉบับประจำวันที่ 29 เมษายน - 5 พฤษภาคม 2534 ได้ ตีพิมพ์ผลการสำรวจของบริษัท เอ็ม.ดี.อาร์. ซึ่งรวบรวมและจัดแบ่งประเภทของนิตยสารที่มี จำหน่ายในท้องตลาด ทั้งรายเดือน รายบักษ์ และรายสัปดาห์รวม 290 ฉบับ พบว่า คู่สร้าง คู่สมมียอดผู้อ่านสูงสุดประมาณ 1.3 ล้านคน ตามด้วยอันดับสอง ชวัญเรือนประมาณ 940,000 คน อันดับสามกุลสตรีประมาณ 870,000 คน อันดับสี่ สกุลไทยประมาณ 500,000 คน และ อันดับห้า สตรีสารประมาณ 430,000 คน โดยที่มติชนเป็นนิตยสารที่มีผู้อ่านให้ความนิยมอันดับ หก ประมาณ 420,000 คน

คู่สร้าง คู่สมได้นำเสนอลักษณะชีวิตจริงมาตั้งแต่เป็นรายการโทรทัศน์และ รายการวิทยุ โดยมีคนส่งเรื่องเข้ามาในรายการจำนวนมาก ในที่สุดก็ต้องมีนิตยสารขึ้นเพื่อรองรับจดหมายจากทางบ้าน ดังคำแถลงของผู้จัดทำนิตยสารคู่สร้าง คู่สมในฉบับปฐมฤกษ์ว่า

เรื่องจริงบนชีวิตจริง ๆ แบบเรา ๆ ท่าน ๆ ที่สะท้อนออกมาในรูปของรายการ คู่สร้าง คู่สม ทางโทรทัศน์เพียงเดือนละครั้งนั้น ดูจะไม่พอเพียงและเต็มอ้อมต่อความต้องการ ของชาวบ้าน

คุณดำรง นุสतालนาทางระบายรายการนี้ไปออกอากาศทางวิทยุ เพื่อพ่อนหนักให้ เป็นเบาตามเสียงเรียกร้อง...แต่ผลที่ออกมาหรือครับ...กลับหนักเข้าไปอีก เพราะจดหมาย จากทุกสารทิศที่คลื่นวิทยุของรายการคู่สร้าง คู่สม 15 สถานีไปถึงได้หลังไหลเข้ามา จากข้อความในจดหมายนั้นเมื่ทั้งรัก ทั้งซึ้ง ทั้งสมหวัง ทั้งผิดหวัง ทั้งหัวเราะ ทั้งร้องไห้ ทั้งน้ำตาและ ทั้งสายเลือด บางเรื่องอ่านแล้วเชื่อได้สนิทใจ และบางเรื่องอ่านแล้วไม่น่าเชื่อว่าเป็นชีวิตจริง

นิตยสารคู่สร้าง คู่สมคือ ทางออก...ทางออกทั้งของท่านและของเรา

นับตั้งแต่ปีพ.ศ. 2519 จนถึงปัจจุบัน สื่อมวลชนคู่สร้าง คู่สม ได้ทำหน้าที่เปิดรับ จดหมาย และนำเสนอชีวิตของคนในสังคมเรื่อยมา การศึกษาครั้งนี้คือการศึกษาวีชีวิตของคนที่น่าสนใจ สอนสื่อมวลชน แต่ทั้งนี้ต้องระลึกเสมอว่า **ชีวิตคือหนังสือที่อ่านไม่จบ** การวิจัยครั้งนี้คือความ พยายามอ่านหนังสือที่ไม่มีวันจบ ถึงจะไม่สามารถอ่านจบได้ แต่ผู้วิจัยก็หวังไว้ว่าคงจะได้บท เรียนจากบางหน้าของชีวิต

ปัญหาวิจัย

1. กระบวนการนำเสนอชีวิตจริงจากจดหมาย ในรายการโทรทัศน์ รายการ วิทยุ และนิตยสารคู่สร้าง คู่สมแตกต่างกันอย่างไร
2. ลักษณะชีวิตจริงจากจดหมายได้ถูกถ่ายทอดในรายการโทรทัศน์ รายการวิทยุ และนิตยสารคู่สร้าง คู่สมในรูปแบบและเนื้อหาเป็นอย่างไร
3. ลักษณะผลกระทบของเนื้อหาชีวิตจริงที่ถ่ายทอดมาในรายการโทรทัศน์ รายการวิทยุและนิตยสารคู่สร้าง คู่สมน่าจะเป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อให้เข้าใจกระบวนการนำเสนอชีวิตจริงจากจดหมายในรายการโทรทัศน์ รายการวิทยุ และนิตยสารคู่สร้าง คู่สม
2. เพื่อให้สามารถเข้าใจรูปแบบและเนื้อหาของชีวิตจริงจากจดหมาย ในรายการ

โทรทัศน์ รายการวิทยุ และนิตยสารคู่สร้าง คู่สม

3. เพื่อให้เข้าใจถึงลักษณะผลกระทบที่อาจจะเกิดขึ้นจากการนำเสนอเรื่องชีวิตจริง

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้จะศึกษาเปรียบเทียบสื่อมวลชน คู่สร้าง คู่สม ในทั้ง 3 สื่อคือ รายการโทรทัศน์ รายการวิทยุ และ นิตยสารคู่สร้าง คู่สม การศึกษารายการโทรทัศน์ จะศึกษาจากเทปโทรทัศน์ เท่าที่มีหลักฐานหลงเหลืออยู่ นั่นคือ รายการโทรทัศน์คู่สร้าง คู่สม ตั้งแต่ปี พ.ศ.2527 - 2532 รวม 54 รายการ รายการวิทยุคู่สร้าง คู่สมข้อมูลส่วนใหญ่จะได้จากจดหมายที่คัดเลือกออกอากาศในรายการจำนวน 150 ฉบับ และมีเทปตัวอย่างที่หลงเหลือเป็นหลักฐานอีก 2 รายการ ส่วนนิตยสารคู่สร้าง คู่สมนั้น จะศึกษาคอลัมน์ที่เล่าเรื่องชีวิตจริงจากจดหมาย คอลัมน์หลักที่จะศึกษาได้แก่ เรื่องจริงจากผู้อ่าน, ผู้เมียละเหยียใจ, หม่อมจิบสาว สาวจิบหม่อมซึ่งเป็นคอลัมน์ประจำ และศึกษาคอลัมน์พิเศษที่มีลักษณะการเล่าเรื่องชีวิตทางจดหมายอีก 3 คอลัมน์คือ สังคมพิการ, ทางระบายอารมณ์ และคิดถึงคนรัก โดยศึกษาตั้งแต่ฉบับเดือนมกราคม 2523 ซึ่งเป็นปีที่ออก จนถึงเดือนมกราคม 2534 รวม 146 ฉบับ

ข้อสันนิษฐานในการวิจัย

1. เมื่อคนเปิดรับเรื่องราวชีวิตจริงจากสื่อมวลชนแล้ว จะเกิดแรงบันดาลใจให้ใช้ประโยชน์จากการรู้หนังสือเขียนเรื่องส่งมายังสื่อมวลชน
2. เมื่อผู้ทำการสื่อสารมวลชนได้รับจดหมายเล่าเรื่องชีวิตจริงแล้ว จะเป็นสื่อกลางคัดเลือกเนื้อหาเพื่อนำเสนอ โดยใช้ทัศนคติและค่านิยมส่วนบุคคลของผู้ทำการสื่อสารมวลชนเป็นเกณฑ์สำคัญ
3. เมื่อนำเสนอชีวิตจริงทางสื่อมวลชนไปแล้ว จะทำให้ผู้รับสารเกิดพฤติกรรมการเรียนรู้ทางสังคม

นิยามศัพท์

กระบวนการนำเสนอ	หมายถึง	ขั้นตอนการทำงานของผู้ทำการสื่อสารมวลชน ก่อนนำเสนอเรื่องชีวิตจริงทางสื่อมวลชนคู่สร้าง คู่สม
การนำเสนอ	หมายถึง	วิธีการที่ผู้ทำการสื่อสารมวลชนใช้ในการนำ เสนอเรื่องราวชีวิตจริงในรูปแบบต่างๆทางสื่อ มวลชนคู่สร้าง คู่สม
ลักษณะชีวิตจริง	หมายถึง	ชีวิตในรูปแบบต่างๆที่ถูกคัดเลือกมานำเสนอใน สื่อมวลชนคู่สร้าง คู่สม
สื่อมวลชนคู่สร้าง คู่สม	หมายถึง	รายการโทรทัศน์ รายการวิทยุ และนิตยสาร คู่สร้าง คู่สม
ผลกระทบ	หมายถึง	ผลกระทบต่อผู้รับสาร และผลตอบกลับมายังสื่อ มวลชน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ผลการศึกษาขั้นตอนการทำงานของสื่อมวลชน ทำให้ผู้เขียนเรื่องส่งมาทราบว่าคุณลักษณะของเรื่องในแนวใดจะได้รับการคัดเลือกมานำเสนอ
2. ผลการศึกษาเนื้อหาชีวิตจริง ช่วยสะท้อนให้เห็นว่า ชีวิตจริงของคนในสังคมเป็นอย่างไรและผู้อ่านสามารถใช้ชีวิตจริงที่เห็นจากสื่อมวลชนเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต
3. ผลการศึกษาผลกระทบในการนำเสนอชีวิตจริง จะทำให้ผู้ทำการสื่อสารมวลชน ได้ใช้เป็นแนวทางปรับปรุงการนำเสนอเนื้อหาเพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ผู้รับสารมากขึ้น